

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РСО-АЛАНИЯ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ БЮДЖЕТНОЕ
ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА № 47

ОБСУЖДЕНО

На заседании Педагогического совета
Протокол № 1 от 31.08.2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета

«РОДНОЙ (ОСЕТИНСКИЙ) ЯЗЫК»

для 9 класса основного общего образования

на 2023-2024 учебный год

Владикавказ - 2023

КУСÆН ПРОГРАММАÆ ИРОН ÆВЗАГÆЙ 9-ÆМ КЪЛАСÆН

Кусæн программаæ арæзт у Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы ахуырад æмæ наукайы Министрады уынаффæмæ гæсгæ фидаргонд программæйы бындурыл (Ирон æвзаджы программаæ 1-11 кълæстæн. – Дзæуджыхъæу: СЕМ, 2014. – 76 ф.).

Сахæтты нымæц лæвæрд цæуы, 9-æм къласы 2016-2017 азы Республикон Базисон пълан куыд амоны (къуыри 2 сахаты ирон æвзагæй), уымæ гæсгæ.

Кусæн программаæ аразгæйæ, хъусдард цыд универсалон ахуырадон архæйдтыты иумæйаг программæмæ (ФПАС), мадæлон æвзаджы урокты съл куыд кусын хъæуы, уыцы амынддзинæдтæм.

7-11 кълæстæн арæзт ирон æвзаджы кусæн программæтæ дæр арæзт у Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы ахуырад æмæ наукайы Министрады уынаффæмæ гæсгæ фидаргонд программæмæ гæсгæ (Ирон æвзаджы программаæ 1-11 кълæстæн. – Дзæуджыхъæу: СЕМ, 2014. – 76 ф.), фæлæ 2004 азы паддзахадон стандарты бындурыл.

Предметы хицæндзинад: Ирон æвзаг у ирон адæмы уд æмæ зонд, ирон адæмы культурайы хæзнадон; ирон æвзаг у ныхас кæныны, хъуыдытæ æргом кæныны фæрæз, нæ адæмы царды тыххæй зонддзинæдтæ кæрæдзийæн дæттыны фæрæз. Ранымæд уавæртæ амонынд предметы хицæндзинад: мадæлон æвзаг хъæздыгдæр æмæ мидисджындæр кæны скъоладзауты миддуне, сæ дунембарынад; ирон æвзаджы фæрцы сывæллæттæ базонгæ уыдзысты сæ рагфыдæлты историимæ, нæ адæмы культураæ æмæ царды уагимæ.

Æвзаг канд хъуыдытæ æргом кæныны фæрæз нæу, æвзаг у хъомылады хотых, æмæ уымæ гæсгæ ирон æвзаджы ахуыртæн скъолайы ис стыр ахаддзинæд.

Ахуырадон предмет «Ирон æвзаг» ахуырдаутæн дæтты зонддзинæдтæ сæ мадæлон æвзаджы тыххæй, рæзын сын кæны сæ æвзаджы æмæ ныхасы

арæхстдзинадтæ. Программæйы нысан у: ахуырдауытæ æвзаджы æмбарынадтимæ базонгæ кæнын, практикон æгъдауæй сæ пайда кæныныл фæцалх кæнын.

Ирон æвзаг скъолайы ахуыр кæныны сæйраг **нысантæ** сты скъоладзаутæм рæзын кæнын æвзагон, коммуникативон æмæ лингвистикон компетенцитæ.

Æвзагон компетенци у зонын, мадæлон æвзаджы арæзт æмæ дзы куыд пайдагæнæн ис уый, литературон æвзаджы сæйраг норматæ, æвзаг æмæ ныхасы аивдзинад.

Коммуникативон компетенци нысан кæны мадæлон æвзагæй ныхасы алыхуызон уавæрты, ныхасы темæ æмæ нысæнттæм гæсгæ пайда кæнынмæ арæхсын, зонын дзургæ æмæ фысгæ ныхасы культурæйы бындуртæ.

*Лингвистикон компетенци*мæ хауынц скъоладзауты зониндзинадтæ наука «Ирон æвзаг»-æй, йæ хæйтты æмæ æвзаг наука æгъдауæй ахуыр кæныны нысæнттæ, стæй, ирон æвзаджы фæрстытæ цы ахуыргæндтæ иртæстой, уыдоны тыххæй æрмæг.

Иумæйагæй ахуырадон предмет «Ирон æвзаджы» сæйраг хæстæ сты:

логикон хъуыдыкæнынады рæзтыл кусын;

скъоладзаутæн сæ мадæлон æвзаг бауарзын кæнын, фæцалх сæ кæнын ирон æвзаг хибарæй ахуыр кæныныл;

иумæйаг ахуырадон арæхстдзинадтæ рæзыныл куыст (удгоймагон, регулятивон, зониндзинадтæ исыны (познавательный), коммуникативон);

хъомыладон куыст.

I. ФПАС-ы бындурыл 7-9-æм кълæсты ирон æвзаджы кусæн программæ

Уæрæсейы Федерацийы Министрады бардзырдмæ гæсгæ (от 31 декабря 2015 года № 1577 «О внесении изменений в ФГОС ООО, утвержденный приказом МОН РФ от 17 декабря 2010 года № 1897»), ахуырадон предметты кусæн программæты хъуамæ уа æртæ хайы. Уыдон сты:

1) нысангонд предметон фæстиуджытæ (предметные результаты);

2) ахуырадон предметы мидис;

3) тематикон пълан, алы темæйæн дæр цы сахæтты нымæц лæвæрд цæуы, уыимæ.

ФПАС-мæ гæсгæ 5-æм къласæй 9-æм класы онг ирон æвзаг æмæ литературæ ахуыр кæнынаг лæвæрд цæуы къуыри æртæ сахаты, 10-11-Æм кълæсты та – къуыри 1 сахат.

Республикон Базисон пълан амоны, фæсурокты куыст æххæст кæнынаг цы рæстæг лæвæрд цæуы, уымæй къуыри 1 сахат ирон æвзаг æмæ литературæйæн дæттын. Афтамæй, ирон æвзаг æмæ литературæйы ахуыртæ 5-9-æм кълæсты арæзт цæуынц ахæм хуызы:

ахуыры азы 1-аг æмбисы (первое полугодие):

ирон æвзагæй къуыри 1 урок+ 1 сахат фæсурокты куыстæн;

ирон литературæйæ къуыри 2 урочы;

ахуыры азы 2-аг æмбисы (второе полугодие):

ирон æвзагæй къуыри 2 урочы,

ирон литературæйæ къуыри 1 урок +1 сахат фæсурокты куыстæн.

Афтæмæй, 5-9 кълæсты ирон æвзагæн ахуыры азы лæвæрд цæуы– 70 сахаты. Нæ Кусæн программæ дæр арæзт цæуы ацы сахæттæм гæсгæ.

1. «Ирон æвзаг» ахуыр кæныны предметон фæстиуджытæ

Стандарты домæнтæм гæсгæ скъоладзаутæм хъуамæ уа бæлвырд зонындзинæдтæ ирон æвзагæй. Иумæйагæй ион æвзаг ахуыр кæныны фæстиуджытæ сты:

Предметонтæ:

1. Ирон æвзаджы курсы мидис 5–9-æм кълæсты æнгом баст у ахуыры хæстимæ. Уый домæй ахуырдаутæ фаг зонындзинæдтæ райсой æвзаджы æппæт хæйттæй дæр: фонетикæ, орфоэпи, лексикæ, фразеологи, морфемикæ, морфологи, синтаксис, стилистикæ æмæ ныхасы культурæйæ; зоной мадæлон æвзаджы ахадындынад, йæ ахуыр кæныны истори, йæ диалекттæ æмæ ныхасыздæхтытæ; æвзаджы фысгæ æмæ дзургæ формæтæ, баст ныхас цавæр у æмæ, йæ рæзын кæныны куыст цы æмбарындтыл æнцой кæны, уый æ. а. д.

2. 9-æм къласы кæрон ахуырдаутæ хъуамæ арæхсой:

– фонетикон, дзырдарæзтон, лексикон, морфологион, синтаксисон æвзæрст кæнынмæ;

- алыхуызон вазыгджын хъуыдыйæдтæ аразынмæ, тексты мидис æмæ стилистикон ахуырстмæ гæсгæ хъуыдыйæдтæ раст аразынмæ;

- тексты стиль æмæ функционалон хуыз иртасынмæ;

- литературон æвзаджы нормæтæм хъус даргæйæ, хи ныхас аразын.

Орфографийæ: Орфографи æмæ морфологийы фæрстытæ хуыздæр бамбарыны тыххæй скъоладзаутæ хъуамæ раздæр базонной дзырдты мырон конд, мырты ивынад, ома фонетикæйы фæрстытæ.

Æнæ рæдыдæй фыссынæн стыр æххуыс у дзырдты арæзт зонын. Дзырдарæзты фæрстытыл æнцой кæнын хъæуы, ныхасы хæйттæ ахуыргæнгæйæ дæр. Æргом здахын хъæуы дзырдæн йæ удаг, фæсæфтуан æмæ кæрон агурынмæ, æмуидаг дзырдтæ хъуыды кæнынмæ.

Пунктуацийæ. Хъуыдыйæдты хъæугæ æрхæцæн нысæнттæ æвæрын, 5-9 кълæсты пунктуацион æгъдауттæй пайда кæнынаæ арæхсын, пунктуацион рæдыдтытæ ссарын, раст сæ кæнын; хъуыдыйад пунктуацион æвзæрст кæнын.

Орфографийæ. Рацыд орфограммæ ссарын зонын, цы дзырды æмбæлы, уый раст фыссын; дзырды растфыссынад бацамонын; орфографион рæдыд ссарын, бацамонын æй; дзырды орфографион анализ; 5-9 кълæсты цы раиртæстытимæ базонгæ сты, уыдон зонын, пайда кæнынмæ сæ арæхсын.

Ныхасы рæзтæй. Ныхасы алыхуызон стилиттæ æмæ хуызтæм гæсгæ тексттæ аразын; текст кæронмæ фыссын; дыгурон диалектыл фыст текстты мидис æмбарын кæнын; тексты стиль бæрæг кæнын; текстæн конспект, тезистæ, рецензи фыссын; литературон-критикон уацхъуыдæй (кæнæ стыр уацхъуыды хайæ) конспект æмæ тезистæ аразын; сочиненитæ фыссын публицистикон темæйыл; хъуыддаджы гæххæттытæ (курдиат, автобиографи, суагъæ) фыссын; сочиненийы мидис æмæ æвзаг

хуыздæр кæнын; диалогтæ аразын; тексты алыхуызон рæдыдтытæ агурын æмæ сæ раст кæнын.

9-æм къласы ахуырдауты зоньндзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæ предметæй

Скъоладзаутæ хъуамæ зоной:

- 9-æм къласы æвзагæй цы темæтæ сахуыр кодтой, уыдонæн сæ сæйрагдæрты раиртæстытæ;
- орфограммæты хуызтæ;
- бабæтгæ æмæ домгæ бастдзинады хуызтæ;
- вазыгджын хъуыдыйæдты хуызтæ æмæ арæзт;
- стилистикæйы æмбарынаедтæ;
- тексты хуызтæ æмæ ныхасы стильтæ;
- дзургæ æмæ фысгæ ныхасы хицæндзинæдтæ;
- тексты арæзт; стильтæ, се ’взагон миниуджытæ;
- æвзаджы тыххæй иумæйаг зонинаегтæ;
- æрхæцæн нысæнтты хуызтæ æмæ се ’вæрыны æгъдæуттæ;
- ирон æмæ дыгурон диалектты иуæй-иу грамматикон хицæндзинæдтæ.

Скъоладзаутæ хъуамæ арæхсой:

- вазыгджын хъуыдыйæдтæ аразынмæ;
- вазыгджынгонд хуымæтæг хъуыдыйæдтæ аразынмæ;
- синтаксисон синонимтæй пайда кæнынмæ ныхасы стиль æмæ мидисмæ гæсгæ;
- тексты хуыз, йæ хæйттæ æмæ стиль иртасынмæ;
- литературон æвзаджы нормæтæ бæрæг кæнынмæ;
- вазыгджын хъуыдыйады æрхæцæн нысæнттæ æмбарын кæнынмæ;
- вазыгджын хъуыдыйад раст хъæлæсы уагæй кæсынмæ;
- домгæвазыгджын хъуыдыйад, иртæстгонд уæнгтæ кæм уа, ахæм синонимон хуымæтæг хъуыдыйадæй ивынмæ;
- пунктуацион рæдыдтытыл кусынмæ;
- цы орфограммæтæ ахуыр кодтой, уыдон амоньнмæ æмæ орфографион рæдыдтытæ раст кæнынмæ;
- ныхасы алыхуызон стильтæ æмæ хуызтæм гæсгæ тексттæ аразынмæ;
- текст кæронмæ фыссынмæ;
- дыгурон диалектыл фыст текстты мидис æмбарын кæнынмæ;
- тексты стиль бæрæг кæнынмæ;
- текстæн конспект, тезистæ, рецензи фыссынмæ;
- литературон-критикон уацхъуыдай (кæнæ стыр уацхъуыды хайæ) конспект æмæ тезистæ аразынмæ;
- сочиненитæ фыссынмæ публицистикон темæйыл;
- хъуыддаджы гæххæттытæ (курдиат, автобиографи, суагъæ) фыссынмæ;
- сочиненийы мидис æмæ æвзаг хуыздæр кæнынмæ;
- диалогтæ аразынмæ;
- тексты алыхуызон рæдыдтытæ агурынмæ æмæ сæ раст кæнынмæ.
- фонетикон, дзырдарæзтон, лексикон, морфологион, синтаксисон æвзæрст кæнынмæ.

№	ны-мæц	Урочы темæ	сах.	Урочы хуыз	Ахуыры фæстиуджытæ (ФПАС-мæ гæстæ)		
					Предметон	Универсалон ахуырадон архæйдтытæ	Удгæ
1.		«Нал у сæрд йæ сæрæн – Бурниз ыл фæзынд» (Къадзаты С.).	1	Ныхасы-тематик он урок:	Ныхасы рæзтыл бакусын. Ирон æвзаджы орфографион æмæ пунктуацион æгъдауттæ бафидар кæнын.	Коммуникативон: ныхасмæ хъусын, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи архæйдтыты фæтк хибарæй сбæлвырд кæнын; хъæугæ информаци ссарын æмæ рахицæн кæнын. Базонæн: æвзаджы æмбарынаæдтæ зæрдыл æрлæууын кæнын	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк
2.		Синтаксисы тыххæй рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын	3сах.		Зæрдыл æрлæууын кæнын синтаксисы æмбарынаæдтæ; æвзаджы иуæгтæ кæрæдзиуыл барын, анализ сæ кæнын зонын	Коммуникативон: хи нихас аразын, нихасы рæдыдтытæ раст кæнын Регулятивон: хи хъуыдытæ раргом кæнынæн хъæугæ дзырдтæ ссарын. Базонæн: хи нихас раст рацаразын, проблемæ раст сбæрæг кæнын.	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк
3.		Дзырдбаст. Хуымæтæг хъуыдыйад. Хъуыдыйады уæнгтæ.	1	Комбина рон урок.	Зæрдыл æрлæууын кæнын дзырдбаст æмæ хъуыдыйады хицæндзинаæдтæ, дзырдбаст æмæ хъуыдыйад аразыны мадзæлттæ	Коммуникативон: хи хъуыдытæ æргом кæнын нихасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын. Базонæн: хи архæйдтыты рефлекси; хи хъуыдытæ (зонындынаæдтæ) логикон æгъдауæй равæрын.	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк

4.		Хъуыдыйæдтæ сидæнтимæ, бавæргæ дзырдтæ æмæ æвастхæртимæ. Хъуыдыйады æмхуызон уæнгтæ. Бæттæгтæ хъуыдыйады æмхуызон уæнгтимæ.	2	Комбина рон урок.	Зæрдыл æрлæууын кæнын синтаксисон æмбарынаæдтæ: сидæн, бавæргæ конструкцитæ, æмхуызон уæнгтæ.	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архамдæ рахизын Базонæн: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк
5.		Вазыгджын хъуыдыйады æмбарынад.	1	Тематик он урок.	Æрдзурын вазыгджын хъуыдыйады хицæндзинадыл; æвзаджы иуæгтæ кæрæдзиуыл барын, анализ сæ кæнын зонын	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архамдæ рахизын Базонæн: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк
6.		Бæттæгджын вазыгджын хъуыдыйæдтæ. Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйад. Йæ хицæндзинаæдтæ.	(3 сах.) 1	Ног æрмæг амонны у урок	Равзарын бæттæгджын вазыгджын хъуыдыйады хицæндзинаæдтæ.	Коммуникативон: хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын. Базонæн: хи архæйдтыты рефлекси; хи хъуыдытæ (зонындзинаæдтæ) логикон æгъдауæй раварын.	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк
7.		Бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдтæ иугæнæг, ныхмæварды æмæ дихон бæттæгтимæ.	2	Ног æрмæг амонны у урок		Коммуникативон: хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон:	

	Æрхæцæн нысæнттæ бабæтгæвазыгджын хъуыдыйæдты.			Равзарын бæттæгджын вазыгджын хъуыдыйады хицæндзинæдтæ.	ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын. Базонæн: хи архæйдтыты рефлeksi; хи хъуыдытæ (зонындзинæдтæ) логикон æгъдауæй равæрын.	
7.	Текстмæ хæстæг (бæлвырд) изложени.	1	Ныхасы рæзтыл кусыны урок	Ныхасы рæзтыл бакусун. Ирон æвзаджы орфографион æмæ пунктуацион æгъдауттæ бафидар кæнын.	Коммуникативон: ныхасмæ хъусун, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи архæйдтыты фæтк хибарæй сбæлвырд кæнын; хъæугæ информаци ссарын æмæ рахицæн кæнын. Базонæн: æвзаджы æмбарынадтæ зæрдыл æрлæууын кæнын	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк
8.	Домгæвазыгджын хъуыдыйад. Сæйраг æмæ уæлæмхæст хæйттæ.	10 сах.	Ног æрмæг амонны урок	Равзарын домгæвазыгджын хъуыдыйæдты хуызтæ æмæ сæ арæзт.	Коммуникативон: хи нихас аразын, нихасы рæдыдтытæ раст кæнын Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын Базонæн: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк
9.	Бæттæгтæ æмæ бæттæг дзырдтæ домгæвазыгджын хъуыдыйæдты.	1	Фæлхат кæнынны урок	Дзырды хæйттæ зæрдыл æрлæууын кæнын; дзырд æвзарын куыд зонинц, уый сбæрæг кæнын	Коммуникативон: ныхасмæ хъусун, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ. Регулятивон: хи архæйдтыты фæтк хибарæй сбæлвырд кæнын; хъæугæ информаци ссарын æмæ	Ирон хъæз æнк

						<p>рахицæн кæнын.</p> <p>Базонæн: æвзаджы æмбарынаæдтæ зæрдыл æрлæууын кæнын</p>	
10.		Уæлæмхæст хайы бынат домгæвазыгджын хъуыдыйады.	1	Фæлхат кæныны урок	Равзарын вазыгджын хъуыдыйæдты хуызтæ æмæ арæзт.	<p>Коммуникативон: ныхасмæ хъусын, æмбарын æй; хи хъуыдытæ æргом кæнын ныхасы нысан æмæ уавæрмæ гæсгæ.</p> <p>Регулятивон: хи архæйдтыты фæтк хибарæй сбæлвырд кæнын; хъæугæ информаци ссарын æмæ рахицæн кæнын.</p> <p>Базонæн: æвзаджы æмбарынаæдтæ зæрдыл æрлæууын кæнын</p>	Æвза анал синт тырн
11.		Контролон диктант	1		Ирон æвзаджы орфографион æмæ пунктуацион æгъдæуттæ бафидар кæнын.	<p>Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын</p> <p>Базонæн: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын</p>	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк
12.		Уæлæмхæст хайтты хуызтæ. Æмбарынгæнæн уæлæмхæст хай. Бæрæггæнæны уæлæмхæст хай.	1	Ног æрмæг амонны урок	Равзарын вазыгджын хъуыдыйæдты хуызтæ æмæ арæзт.	<p>Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын</p> <p>Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын</p> <p>Базонæн: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын</p>	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк

13.	Фадатон уәләмхәст хәйттә. Бынаты уәләмхәст хай. Афоны уәләмхәст хай.	1	Ног әрмәг амонны ы урок	Равзарын вазыгджын хъуыдыйәдты хуызтә әмә арәзт.	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рәдыдтытә раст кәнын Регулятивон: ахуырадон архәйдтыты фәтк сбәрәг кәнын, әмкъласонтимә иумә архайын, хибарәй ног ахуырадон архадмә рахизын Базонаән: әвзаджы иуәгтәән анализ кәнын, дзырдты әмә хъуыдыйәдты хсән ахастытә аразын	Мад әвза ахад цард әвза аивд йә э әнк
14.	Сочинени-тәрхон «Цәстмәхъус ныхас фыдбылыз хәссы» (Къ.).	1	Ныхасы рәзтыл кусыны урок.	Ныхасы рәзтыл бакусын. Ирон әвзаджы орфографион әмә пунктуацион әгъдәуттә бафидар кәнын.	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рәдыдтытә раст кәнын Регулятивон: ахуырадон архәйдтыты фәтк сбәрәг кәнын, әмкъласонтимә иумә архайын, хибарәй ног ахуырадон архадмә рахизын Базонаән: әвзаджы иуәгтәән анализ кәнын, дзырдты әмә хъуыдыйәдты хсән ахастытә аразын	Мад әвза ахад цард әвза аивд йә э әнк
15.	Архайды хуызы уәләмхәст хай. Әфсоны уәләмхәст хай.	1	Ног әрмәг амонны ы урок	Равзарын вазыгджын хъуыдыйәдты хуызтә әмә арәзт.	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рәдыдтытә раст кәнын Регулятивон: ахуырадон архәйдтыты фәтк сбәрәг кәнын, әмкъласонтимә иумә архайын, хибарәй ног ахуырадон архадмә рахизын Базонаән: әвзаджы иуәгтәән анализ кәнын, дзырдты әмә хъуыдыйәдты хсән ахастытә аразын	Мад әвза ахад цард әвза аивд йә э әнк
16.	Нысаны уәләмхәст хай. Бадзырдон уәләмхәст хай.	1	Ног әрмәг амонны ы урок	Равзарын вазыгджын хъуыдыйәдты хуызтә әмә арәзт; әвзаджы иуәгтә кәрәдзиуыл барын, анализ сә кәнын	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рәдыдтытә раст кәнын Регулятивон: ахуырадон архәйдтыты фәтк сбәрәг кәнын, әмкъласонтимә иумә архайын, хибарәй ног	Мад әвза ахад цард әвза аивд йә э әнк

					зонын	ахуырадон архадмæ рахизын Базонаен: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын	
17.		Домгæвазыгджын хъуыдыйад къорд уæлæмхæст хаимæ.	1	Тематик он урок.	Равзарын вазыгджын хъуыдыйæдты хуызтæ æмæ арæст.	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын Базонаен: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк
18.		Сфæлдыстадон изложени (хуымæтæг хъуыдыйæдтæй домгæвазыгджын хъуыдыйæдтæ саразын).	1	Ныхасы рæзтыл кусыны урок.	Ныхасы рæзтыл бакусын. Ирон æвзаджы орфографион æмæ пунктуацион æгъдæуттæ бафидар кæнын.	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын Базонаен: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын	
19.		Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйад æмæ йæ хицæндзинæдтæ. Æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйады хæйтты ахаст кæрæдзимæ сæ хъуыды æмæ хъæлæсы уагмæ гæсгæ. Æрхæцæн	4 сах.	Ног æрмæг амонны уы урок	Хъуыдыйады тыххæй рацыд æрмæг сфæлхат кæнын	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын Базонаен: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн	Фыд мада уарз гуыр

		нысæнттæ æнæбæттæг вазыгджын хъуыдыйæдты.				ахастытæ аразын	
20.		Вазыгджын хъуыдыйæдтæ алыхуызон бастдзинаæдтимæ: бæттæгтимæ æмæ æнæ бæттæгтæй	2 сах.	Фæлхат кæныны урок	Равзарын вазыгджын хъуыдыйæдты хуызтæ æмæ арæзт.	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын Базонаен: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын:	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк
21.		Стиль, стилистикæ. Официалон-хъуыддагон, наукон, публицистикон æмæ дзургæ ныхасы стильтæ; се 'взагон арæзт.	8 сах.	Ног æрмæг амонны урок	Равзарын стилистикæйы æмбарынаæдтæ, тексты хуызтæ æмæ ныхасы стильтæ.	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын Базонаен: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк
22.		Аив литературон стиль, йæ хицæндзинад иннæ стильтæй. Лексикон, фразеологион æмæ грамматикон синонимтæ.	2	Ног æрмæг амонны урок	Равзарын стилистикæйы æмбарынаæдтæ, тексты хуызтæ æмæ ныхасы стильтæ; æвзаджы иуæгтæ кæрæдзиуыл барын, анализ сæ кæнын зонын	Коммуникативон: тексты стиль æмæ ныхасы хуыз бæрæг кæнын. Тексты мидис фæрстытæм гæсгæ æвзарын. Регулятивон: тексты алыхуызон рæдыдтытæ агурын æмæ сæ раст кæнын. Базонаен: хи ныхас раст рацаразын, проблемæ раст сбæрæг кæнын.	Мад æвза аивд æнк лекс норм кæн тырн гуыр
23.		Сæйраг домæнтæ дзургæ æмæ фысгæ ныхасмæ. Ныхасы культура	1	Комбина рон урок котролон урочы элемент тимæ	Æрдзурын литературон æвзаджы нормæтыл, ныхасы сыгъдæгдзинадыл	Коммуникативон: тексты стиль æмæ ныхасы хуыз бæрæг кæнын. Ныхасы пайда кæнын аивадон мадзæлттæй æмæ æндæр стилистикон фæрæзтæй.	Мад æвза ахад цард æвза аивд

					; ирон æвзаг уарзын кæнын; бамбарын кæнын, ирон æвзаг нæ адæмы культурон хæзна кæй у, уый; не 'взаг нæ адæмæн кæрæдзи æмбарыны сæйраг фæрæз кæй у, уый.	Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын	йæ э æнк
24.	Æвзаджы тыххæй иумæйаг зонинагтæ. Æвзаджы ахадындынад æхсæнадон царды. Æвзаджы рæзты бастдынад æхсæнады рæзтимæ.	6 сах. 1	Тематик он урок.	Æрдзурын æвзаджы ахадындынад адæймаджы царды, ныхас æмæ æвзаджы хицæндынагдтыл; ирон æвзаг уарзын кæнын; бамбарын кæнын, ирон æвзаг нæ адæмы культурон хæзна кæй у, уый; не 'взаг нæ адæмæн кæрæдзи æмбарыны сæйраг фæрæз кæй у, уый.	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын Базонаен: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын	Фыд æмæ æвзаг уарзын гуыр	
25.	Иумæйаг æмбарынад æвзагты хæстæгдынады тыххæй. Ирон æвзаджы бынат иннæ æвзагты 'хсæн.	1	Ныхасы рæзтыл кусыны урок	Æрдзурын мадæлон æвзаджы ахадындынад адæймаджы царды, ныхас æмæ æвзаджы хицæндынагдтыл; ирон æвзаджы дзырдуæттæй пайда кæнынмæ арахсын;	Коммуникативон: хи ныхас аразын, ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын Базонаен: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын	Мад æвзаг ахад цард æвзаг аивд йæ э æнк	
26.	Ирон æвзаджы диалектæ æмæ ныхасыздæхтытæ. Литературон æвзаг æмæ диалектæ, ныхасыздæхтыты ахастдынагдтæ	1	Ног æрмæг амонны урок	Равзарын ирон æмæ дыгурон диалектты иуæй-иу грамматикон хицæндынагдтæ. Æрдзурын æвзаджы сыгъдæгдынадыл .	Коммуникативон: текстты диалект кæнæ ныхасыздæхтæй ист дзырдтæ амонны. Иу диалектты дзырдтæ иннæ диалектты дзырдтæй ивын. Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын,	Мад æвзаг ахад цард æвзаг аивд йæ э æнк	

						æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын Базонæн: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын	
27.	Ирон æвзаджы рæзт. Ирон æвзагзонынады историйæ. Ирон æвзагзонынады зынгæ ахуыргæндтæ.	2	Ныхасы рæзтыл кусыны урок.	Иумæйаг æмбарынад æвзагты хæстæгдзинады тыххæй. Ирон æвзаджы бынат иннæ æвзагты 'хсæн; нихасы хуызтæй (дзурын, нихасмæ хъусын, кæсын, фыссын) пайда кæнынмæ арæхсын.	Коммуникативон: хи нихас аразын, нихасы рæдыдтытæ раст кæнын Регулятивон: ахуырадон архæйдтыты фæтк сбæрæг кæнын, æмкъласонтимæ иумæ архайын, хибарæй ног ахуырадон архадмæ рахизын Базонæн: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын	Фыд æмæ æвза уарз гуыр	
28.	Æвзаджы тыххæй иумæйаг зонинагтæ	1	Фæлхат кæныны урок.	Иумæйаг æмбарынад æвзагты хæстæгдзинады тыххæй. Ирон æвзаджы бынат иннæ æвзагты 'хсæн; ирон æвзаг уарзын кæнын; бамбарын кæнын, ирон æвзаг нæ адæмы культурон хæзна кæй у, уый; не 'взаг нæ адæмæн кæрæдзи æмбарыны сæйраг фæрæз кæй у, уый.	Коммуникативон: Ныхасы темæ, стиль бæлвырд кæнын. Ныхасы алы хуызтæй пайда кæнын. Хатдзæгтæ кæнын исты темæйы фæдыл. Регулятивон: хи архæйдтыты фæтк хибарæй сбæлвырд кæнын; хъæугæ информаци ссарын æмæ рахицæн кæнын. Базонæн: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастытæ аразын	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк	
29.	Рацыд æрмæгæй бæрæг уаг скæнын. Контролон куыст. Сфæлдыстадон куыстытæ.	4 сах.	Фæлхат кæныны урок.	Рацыд æрмæг сфæлхат кæнын. Ныхасы рæзтыл бакусын. Ирон æвзаджы орфографион æмæ пунктуацион æгъдауттæ	Коммуникативон: Ныхасы темæ, стиль бæлвырд кæнын. Ныхасы алы хуызтæй пайда кæнын. Хатдзæгтæ кæнын исты темæйы фæдыл. Регулятивон: хи архæйдтыты фæтк хибарæй сбæлвырд кæнын; хъæугæ информаци ссарын æмæ	Мад æвза ахад цард æвза аивд йæ э æнк	

					бафидар кæнын.	рахицæн кæнын. Базонæн: æвзаджы иуæгтæн анализ кæнын, дзырдты æмæ хъуыдыйæдты хсæн ахастыгæ аразын	
		Æдæппæт	70сах.				